

YTTRANDE

2015-05-11

Dnr 102-2015/689

Miljö- och energidepartementet

103 33 Stockholm

Departementets dnr M2014/2798/Mm

Yttrande över Förslag till strategi för miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö (rapport 2014:32)**Sammanfattning**

Det som främst berör Lantmäteriets verksamhet är avsnittet "Möjlighet att anlägga fristående cykelvägar". Lantmäteriet ställer sig positivt till frågan om markåtkomst för cykelvägar genom ändringar i anläggningslagen (1973:1149). Vi anser dock att även en kommun som sådan, genom en ändring i 2 § AL, ska ha möjlighet att delta i en gemensamhetsanläggning. Förslag om detta lämnades i en rapport från Lantmäteriet år 2002¹.

Möjlighet att anlägga fristående cykelvägar

De frågeställningar om fristående cykelvägar som finns i förslaget har behandlats ett flertal gånger tidigare. Lantmäteriet har i grunden samma uppfattning som redovisats i tidigare sammanhang. I det följande redovisas detta.

Nedan lämnas en sammanfattande redovisning av hur vi uppfattar att frågan behandlats i olika utredningar mm.

I rapporten "Översyn av anläggningslagen", LMV-rapport 2002:9, lade Lantmäteriet fram förslag på ändringar i anläggningslagen för att möjliggöra att rättighet upplåts till förmån för en kommun att bygga och underhålla gång- och cykelvägar m.m. (49 § AL), samt för att en kommun som sådan skulle jämföras med en fastighet och kunna delta i en gemensamhetsanläggning m.m. (2 § AL).

I "Cyklingsutredningen" (SOU 2012:70) står bl.a.: "Förslaget i Lantmäteriets rapport 2002:9, Översyn av anläggningslagen, om att rättighet ska kunna upplåtas enligt 49 § anläggningslagen till förmån för en kommun att bygga och underhålla bl.a. cykelvägar utan anknytning till viss fastighet

¹ LMV-rapport 2002:9 Översyn av anläggningslagen

bör genomföras. Under det fortsatta beredningsarbetet av förslaget bör övervägas om en sådan rättighet ska kunna upplåtas även till staten. Vidare bör möjligheterna att koppla den föreslagna ändringen till den fysiska planeringsprocessen undersökas."

Lantmäteriet yttrade sig 2013-03-06 över utredningens betänkande: *"Lantmäteriet har inte ändrat uppfattning när det gäller de grundläggande överväganden som lämnades i rapporten [Rapport 2002:9] i fråga om att utöka möjligheten att tillskapa rättigheter för bl.a. gång- och cykelvägar. Vi delar därför i allt väsentligt de bedömningar som utredningen nu gör. Utredaren framhåller att inte bara kommuner utan även staten bör kunna förvärva sådana rättigheter som föreslogs i rapporten. Samma bedömning gjordes i den fortsatta beredningen av vårt förslag inom Regeringskansliet och i det PM med förslag till lagrådsremiss som nämndes ovan omfattar lagförslaget även staten. Lantmäteriet har ingen annan uppfattning.*

En annan fråga som utredaren tar upp är att man i det fortsatta beredningsarbetet bör undersöka möjligheten att koppla den föreslagna ändringen till den fysiska planeringsprocessen. Det är riktigt som utredaren skriver, att vårt förslag enbart tog sikte på genomförandet och inte på planeringsprocessen. Vi tycker fortfarande att en reformering av anläggningslagen enbart ska inriktas mot detta. Den koppling som behövs, för att enbart angelägna och från allmän synpunkt önskvärda projekt ska bli genomförda, finns i särskilda bestämmelser i 9–11 §§ anläggningslagen.

Utbyggnad av gång- och cykelvägar kan dessutom ske både med och utan tillämpning av de särskilda genomföranderegler som föreslås i anläggningslagen. Detta talar ytterligare för att behovet av förändrade planeringsprocesser bör bedömas fristående från genomförandemedlen. Utredaren säger på andra ställen i betänkandet att det inte krävs någon förändring av planprocesserna. I så fall behövs det alltså inte heller några särskilda förändringar enbart av det skälet att förslaget till ändring i anläggningslagen skulle genomföras. Om det å andra sidan skulle anses att förutsättningarna för att kunna bygga gång- och cykelvägar behöver planeras i en annan ordning, är det en fråga som får prövas särskilt – oberoende av de genomförandemedel som finns tillgängliga. Det som utredaren skriver i anslutning till vårt förslag angående koppling till översiktsplan, MKB m.m. bör alltså ses mot den bakgrunden och gälla oavsett vilken rättslig metod som väljs för genomförandet.

Utredningen berör även ett annat förslag, som lämnades i samma rapport, nämligen att kommunen som sådan ska kunna ingå som delägare i en gemensamhetsanläggning. PBL-kommittén har sedan föreslagit samma sak i SOU 2005:77, vilket berörs i det nu aktuella betänkandet, och nyligen har Plangenomförandeutredningen framfört samma förslag en tredje gång i

SOU 2012:91. Vi avser att lämna våra synpunkter på det förslaget i vårt svar till Socialdepartementet på remissen om Plangenomförandeutredningens betänkande. Vi avstår därför från att kommentera Cyklingsutredningens tankar i den delen."

Lantmäteriet yttrade sig 2013-04-15 över remissen "Ett effektivare plangenomförande (SOU 2012:91)" och påtalade återigen att en kommun som sådan bör kunna ingå i en gemensamhetsanläggning, dvs ändringar i 2 § AL. Frågan om ändringar i 49 § AL behandlades inte inom den utredningen.

Högsta domstolen avslög 2014-04-02 ansökan från Tjörns kommun om rätt att bygga en gång- och cykelväg till förmån för en kommunägd fastighet: *"Av utredningen framgår att det inte finns någon byggnad eller annan anläggning på fastigheten Tubberöd 1:488 för vilken det är av väsentlig betydelse att den aktuella gång- och cykelvägen anläggs. Den planerade vägen måste i stället anses syfta till att tillgodose ett allmänt behov av ändamålsenliga kommunikationer i Skärhamn med omnejd. Högsta domstolen instämmer således i domstolarnas bedömning att den tilltänkta gång- och cykelvägen inte kan anses vara av väsentlig betydelse för att tillgodose behovet av en enskild väg för samfärdsel och transporter till och från fastigheten Tubberöd 1:488. Servitutet kan därför inte upplåtas med stöd av 49 § AL."*

I proposition 2014/15:71 "Förenklingar i anläggningslagen" från 2015-03-17 finns inte förslagen till ändringar i 2 eller 49 §§, som avser möjlighet för en kommun att delta i gemensamhetsanläggning och möjlighet att kunna ge en kommun rätt att bygga och underhålla bl.a. cykelvägar, med.

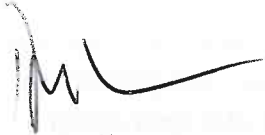
Lantmäteriet menar därför att förslaget om ändringar i 49 § AL, mot bakgrund av vad vi i tidigare sammanhang skrivit, bör genomföras.

Även staten bör kunna ges rätt att bygga och underhålla bl.a. cykelvägar.

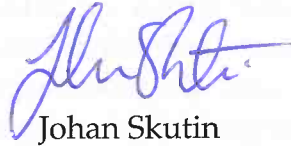
En reformering av anläggningslagen bör inriktas enbart mot detta och eventuellt behov av förändrade planeringsprocesser bör bedömas fristående från genomförandemedlen.

Lantmäteriet anser alltså att även möjligheten för en kommun som sådan att delta i en gemensamhetsanläggning, genom en ändring i 2 § AL, bör genomföras.

Lantmäteriets beslut har fattats av generaldirektören Bengt Kjellson. I den slutliga handläggningen har även deltagit tf sektionschefen för fastighetsrätt Henrik Roos, divisionschef för Fastighetsbildning Anders Lundquist och lantmätaren Johan Skutin, föredragande.

Bengt Kjellson

Johan Skutin